

ZAJÍMAVOSTI Z DÍLA KRISTÍNY ROYOVÉ

III – Obraz evangelické církve v díle K.R

K. Royová vyšla z evangelické církve, proto je nemyslitelné si nepovšimnout, jaké místo zaujímá v jejích pracích. Evangelická církev figuruje jako instituce už v prvotině „Bez Boha na svete“. Tím, že neudělá nic pro sirotka Martínka, který se víry a vzdělání dopídí vlastní iniciativností, vyznívá v podstatě negativně, ačkoli musíme přiznat, že jedním z lidí, kteří mu podají informace o evangeliu, je suplující student teologie. Je známo, že evangelická církev podněty a službu K. Royové nepřijala, a to se také v jejích odráží, zejména v románě Bludáři. V porovnání s římskými katolíky jsou evangelíci na tom dobře, neboť mají Boží slovo, jenže se ho nedrží se ho. „Evangelická svoboda“ vede nakonec k ateismu – „netreba veriť v nič“.

Vzhledem k těmto závažným nedostatkům je postoj K.R. k evangelické církvi veskrze kritický. Vadí jí její formalismus, odmítání živé zbožnosti, v knize „Za vysokou cenu“ popisuje na jednom místě slabou úroveň evangelických bohoslužeb, zejména táhlý a nudný zpěv, hodnotu kázání však blíže nepopisuje, její kritika je v dalších bodech trochu nepřesvědčivá, asi nebyly dost oslovující. Na druhé straně právě zde kníže Mikuláš Orlovský, katolík, vysoce hodnotí evangelické písně, neboť je v nich mnoho jistoty života věčného. Jinde („Moc svetla“) zase najdeme chválu upřímné nenaucené evangelické modlitby.

V románě „Za vysokou cenu“ Royová nesmlouvavě odsuzuje evangelickou církev za to, že dovoluje povoluje rozvody a umožňuje oddat rozvedené. Pokud je mi známo, je to jediná pasáž, kterou nechala vytisknout do knihy tučně.

Román „Bludáři“ líčí nepochopení evangelické církve ve vztahu k probuzeneckým snahám lidí kolem Štefana Hradského. Evangelický farář je v rozhovoru se Štefanem, který si chce věc zdvořile ujasnit, arogantní, a na svých kázáních místo zvěsti o Kristu hřímá a štve proti „bludařům“ – a účinně. Lidé, na které jsou tyto útoky namířeny, postupně upouštějí od návštěvy bohoslužeb, když tam nejsou vítáni, sousedé se k nim obracejí zády.

Royová také poukazuje na technické překážky znemožňující lepší církevní práci mezi věřícími. Patří k nim velké vzdálenosti, které musejí děti či dospělí urazit, aby se dostali do kostela nebo do školy. Na lidi z odlehlých osad „matkocirkev“ zapomíná. Nikdo tam nepostaví filiální kostel, farář tam dochází zřídka, ani vrchnost nereaguje na duchovní potřeby tamních obyvatel, což může vést k založení samostatného (svobodného) evangelického sboru, jak o tom, čteme v románě „Na rozhraní“. Pak už nikdo nedá ani na opožděné biskupské sliby.

S menší vyhroceností je (v románě „Súsedia“) vykreslen farář Morháč, který je vnitřně nespokojen se svou službou a vidí i povrchní neinspirující přístup svých kolegů. Morháč však

prožije znovuzrození a jeho kázání pak berou lidem dech. Morháč je šťasten. Kniha konstatuje, že největším zlem pro evangelickou církev jsou znovuzrození faráři.

Myšlenku oživení evangelické církve, čili vnitřní misii, realizuje kněžna Johanka Hričovská v Záborku, kde nebyl dlouhou dobu farář (román „Moc světla“). V románě „Za vysokou cenu“ zaznívá návrh zaměstnat evangelistu jako farářova pomocníka, který by se věnoval neuvědomělým rozptýleným věřícím, zvláště chudobným, kvůli útěše.

Myslím, že uvedené podněty dostatečně vykreslují charakter postoje K. Royové k její církvi: není jednostranně kritický, předkládá důležité konstruktivní podněty, což dokumentuje její zájem pomoci své církvi.

Marek Říčan

Příště: Obraz římsko-katolické církve v díle K.R